

Jmt. modt.
30 AUG. 2012

Justitsministeriet
Lovafdelingen, Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

DATO 29. august 2012

JOURNAL NR.

RA-2011-1412-0025

BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSER

+ bilag

SAGSBEHANDLER: MSH

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON 33 12 72 00
FAX 33 43 67 10

Anbringelse af unge under 18 år i arresthuse og fængsler

1. Rigsadvokaten afgav ved brev af 3. februar 2012 en udtalelse til brug for Justitsministeriets besvarelse af samrådsspørgsmål Z, Ø og Å om anbringelse af unge under 18 år i arresthuse og fængsler. Rigsadvokaten havde til brug for sin udtalelse ved e-mail af 18. januar 2012 foretaget en høring af samtlige politikredse om politikredsens praksis med hensyn til anbringelse af personer under 18 år i arresthuse eller fængsler.

Samrådet om spørgsmål Z, Æ og Ø bortfaldt, men Rigsadvokatens bidrag indgik delvist i Justitsministeriets besvarelse af 12. marts 2012 af spørgsmål nr. 390 fra Folketingets Retsudvalg.

Det fremgår således af besvarelsen af spørgsmål nr. 390 bl.a., at Rigsadvokaten nærmere ville drøfte anbringelsen af unge under 18 år i arresthus eller fængsel med politikredsene, og at det ville indgå i drøftelserne, om der kan peges på yderligere initiativer med henblik på at sikre, at varetægtsfængslede unge som udgangspunkt og hurtigst muligt anbringes i en sikret institution, og om det i videre omfang end i dag i praksis vil være muligt at anbringe også anholdte unge under 18 år i sikret institution.

Foranlediget af en henvendelse fra Foreningen af Danske Døgninstitutioner anmodede Justitsministeriet ved e-mail af 30. maj 2012 Rigsadvokaten om at sikre, at spørgsmålet om samtykkekravet i retsplejelovens § 765, stk. 1, i forbindelse med varetægtsfængsling af unge under 18 år i surrogat i en sikret institution indgik i Rigsadvokatens drøftelser med politikredsene.

Spørgsmålet om anbringelse af personer under 18 år i arresthuse og fængsler samt spørgsmålet om samtykkekravet blev herefter drøftet på et møde den 11. juni 2012 i anklagemyndighedens fagudvalg vedrørende personfarlig kriminalitet, hvor samtlige politikredse og regionale statsadvokater er repræsenteret.

Herudover anmodede Rigsadvokaten ved brev af 4. juli 2012 Direktoratet for Kriminalforsorgen om en udtalelse om kriminalforsorgens behandling af anholdte og varetægtsfængslede personer under 18 år, der anbringes i arresthuse eller fængsler.

RIGSADVOKATEN

2. For så vidt angår praksis i relation til anbringelse af varetægtsfængslede personer under 18 år i arresthuse eller fængsler oplyste politikredsene i deres udtalelser i forbindelse med Rigsadvokatens høring af 18. januar 2012 og på mødet i fagudvalget, at politikredsene altid foretager en nøje konkret vurdering af, hvorvidt den pågældende – henset til dennes alder samt karakteren og grovheden af den påsigtede kriminalitet – bør begæres varetægtsfængslet.

SIDE 2

Herudover oplyste politikredsene, at kredsene – i overensstemmelse med retningslinjerne i Rigsadvokatmeddelelse nr. 4/2007 om behandlingen af sager mod personer under 18 år – som altovervejende hovedregel begærer den pågældende varetægtsfængslet i surrogat, jf. retsplejelovens § 765, når der opstår spørgsmål om varetægtsfængsling af en 15-17-årig.

Som mulige årsager til, at nogle unge alligevel bliver anbragt i arresthus eller fængsel, pegede politikredsene bl.a. på, at det i visse tilfælde ikke er muligt at skaffe plads på en sikret institution. Det var dog politikredsenes oplevelse, at der ikke i samme grad som tidligere er mangel på pladser i de sikrede institutioner.

Herudover pegede politikredsene på, at der er eksempler på tilfælde, hvor den unge persons adfærd bevirker, at varetægtsfængsling i surrogat i en sikret døgninstitution ikke kan gennemføres. Det kan f.eks. være, at den unge tidligere er undvejet fra en sikret institution, eller at den unge tidligere har haft en adfærd, som gør den pågældende uønsket i de sikrede institutioner. I disse tilfælde vil den pågældende blive begæret anbragt i arresthus eller fængsel.

I relation til henvendelsen fra Foreningen af Danske Døgninstitutioner vedrørende samtykkekravet i retsplejelovens § 765, stk. 1, tilkendegav politikredsene, at det ikke er politikredsenes erfaring, at personer under 18 år nægter at samtykke i anbringelse i sikret institution.

For så vidt angår kriminalforsorgens behandling af varetægtsfængslede personer under 18 år har Direktoratet for Kriminalforsorgen i sin udtalelse af 18. juli 2012, jf. ved-

lagte kopi, anført, at der i bekendtgørelse nr. 239 af 13. marts 2012 om behandlingen af 15-17-årige, der anbringes i Kriminalforsorgens institutioner, er fastsat regler, som bl.a. skal sikre, at unge beskyttes mod uheldig påvirkning fra voksne. Eksempelvis må unge ikke uden godkendelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen dele opholdsrum med indsatte over 17 år. Herudover gælder det generelt, at institutioner, der modtager unge varetægtsfængslede, snarest muligt skal søge at etablere særlige behandlingsprogrammer for de unge, f.eks. undervisnings- eller aktiveringstilbud.

Endelig har direktoratet oplyst, at unge varetægtsfængslede ud over den daglige kontakt til fængselsbetjentene har mulighed for samtaler med socialrådgiver og helsepersonale.

RIGSADVOKATEN

SIDE 3

Direktoratet har i sin udtalelse endvidere oplyst, at unge varetægtsfængslede fra Københavnsområdet placeres i et særligt afsnit i Vestre Fængsel, hvor de kan skærmes i forhold til de øvrige indsatte, og hvor de har mulighed for egen gårdtur og eget fællesskab. De unge har adgang til en gymnastiksal og fælles opholdsrum, og i dagtimerne er der tilknyttet en pædagogisk assistent og en særlig ungebetjent til afsnittet. Herudover er der tilknyttet særlig socialrådgiver og lærerbistand til afsnittet.

3. For så vidt angår anbringelse af anholdte personer under 18 år i arresthuse eller fængsler mv. tilkendegav politikredsene i deres høringssvar og på mødet i fagudvalget, at kredsene er tilbageholdende med at anbringe unge anholdte natten over i arresthus eller fængsel, og at kredsene som tidligere nævnt foretager en nøje konkret vurdering af, hvorvidt den anholdte – henset til sin alder samt karakteren og grovheden af den påsigtede kriminalitet – bør anbringes med henblik på fremstilling i grundlovsforhør.

Politikredsene oplyste i den forbindelse, at en 15-17-årig som altovervejende hovedregel alene anbringes i arresthus eller fængsel natten over i tilfælde, hvor det er vurderingen, at der er grundlag for at fremstille den pågældende i grundlovsforhør.

Herudover oplyste kredsene, at afgørende hensyn til efterforskningen, f.eks. anholdelse og afhøring af eventuelle medgerningsmænd på fri fod, undtagelsesvis kan nødvendiggøre kortvarig anbringelse af en person under 18 år i arresthus eller fængsel på et tidspunkt, hvor der endnu ikke er taget stilling til, om anholdte skal begæres varetægtsfængslet.

Endelig oplyste enkelte politikredse, at der i visse tilfælde sker anbringelse i arresthus eller fængsel af 15-17-årige, der har været eftersøgt af politiet, og som pågribes om aftenen eller natten, og hvor sagsbehandling af den pågældende sag først kan ske næste dag.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt det i praksis vil være muligt at anbringe også anholdte unge under 18 år i sikrede institutioner, oplyste Københavns Politi og flere andre politikredse – under henvisning til at de sikrede institutioner ikke kan modtage de unge, førend retten har truffet afgørelse om varetægtsfængsling i surrogat, jf. § 29, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1093 af 21. september 2010 om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet – at unge anholdte ikke forsøges anbragt i en sikret institution.

Herudover pegede flere politikredse på, at transporttiden, hvis unge anholdte skulle anbringes på sikret institution, i en række tilfælde ville blive uforholdsmæssigt lang, herunder hvis der ikke kunne findes plads på den nærmest beliggende sikrede institution. Politikredsene pegede i den forbindelse på, at det, hvis den unge skulle placeres i en institution, der ligger i blot nogen køreafstand fra politikredsen, og skulle fremstilles i grundlovsforhør den følgende morgen, i praksis ville medføre, at den unge ville skulle tilbringe uforholdsvis lang tid i en bil frem for at overnatte i et fængsel eller arresthus. Politikredsene pegede i den forbindelse endvidere på, at der alene er to sikrede institutioner i Jylland, mens der på Bornholm ikke er en sikret institution.

RIGSADVOKATEN

SIDE 4

Nogle politikredse pegede også på, at unge anholdte ofte indbringes i aften- eller nat-timerne, og at det er politikredsens indtryk, at de sikrede institutioner på disse tidspunkter ikke har tilstrækkelig bemanning til at kunne forestå modtagelse af de unge.

Endelig bemærkede politikredsene, at det efter deres opfattelse er mere skånsomt, når den pågældende bliver anbragt i et arresthus eller fængsel frem for i venterum eller detention i en politikreds. Kredsene pegede endvidere på, at politikredsens venterum og detentioner er uegnede til en sådan anbringelse af personer under 18 år, og at der i politikredsene ikke er tilstrækkelig kapacitet til at give den unge den fornødne opmærksomhed.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i sin udtalelse af 18. juni 2012 oplyst, at reglerne i bekendtgørelse nr. 239 af 13. marts 2012 om behandlingen af 15-17-årige, der anbringes i Kriminalforsorgens institutioner, i videst muligt omfang finder tilsvarende anvendelse for unge anholdte.

Direktoratet har i den forbindelse dog bemærket, at unge anholdte som oftest opholder sig ganske kort tid i arresthusene, herunder i Københavns Fængsler, og at de tit ankommer om aftenen eller natten og løslades eller overføres næste dag. I praksis omfatter behandlingen af unge anholdte således primært modtagelsen og behandling af eventuelle akutte problemstillinger.

Direktoratet har for så vidt angår unge anholdte fra Københavnsområdet oplyst, at unge anholdte indledningsvis placeres i Vestre Fængsels modtageafsnit, og at personalet

har særligt fokus på de unge og sikrer hurtig overførsel til det skærmede afsnit, hvis der træffes afgørelse om varetægtsfængsling med anbringelse i arresthus.

Endelig har Direktoratet for Kriminalforsorgen oplyst, at unge anholdte umiddelbart ved anbringelsen har kontakt til institutionens personale, ligesom en ung anholdt kan tilkalde personale, hvis der er behov herfor.

4. Jeg har på grundlag af politikredsnes tilkendegivelser i forbindelse med Rigsadvokatens høring af 18. januar 2012 samt drøftelserne i fagudvalget for personfarlig kriminalitet overvejet, om der kan peges på yderligere initiativer med henblik på at sikre, at varetægtsfængslede unge som udgangspunkt og hurtigst muligt anbringes i en sikret institution, og om det i praksis vil være muligt at anbringe også anholdte unge under 18 år i sikret institution.

RIGSADVOKATEN

SIDE 5

Jeg skal i den forbindelse bemærke følgende:

4.1. Det fremgår af politikredsnes tilkendegivelser, at politikredsene altid foretager en nøje konkret vurdering af, hvorvidt en person under 18 år – henset til dennes alder samt karakteren og grovheden af den påsigtede kriminalitet – bør begæres varetægtsfængslet, og at politikredsene i overensstemmelse med retningslinjerne i Rigsadvokatmeddelelse nr. 4/2007 som altovervejende hovedregel begærer 15-17-årige anbragt i sikrede døgninstitutioner, jf. retsplejelovens § 765.

Herudover fremgår det, at pladsmangel på de sikrede institutioner ikke i samme omfang som tidligere bevirker, at der sker anbringelse af en ung i arresthus eller fængsel. Det forekommer, at varetægtsfængsling i surrogat i en sikret institution ikke kan gennemføres pga. den unges adfærd. I disse tilfælde vil den unge således blive anbragt eller overført til arresthus eller fængsel.

Endelig er det efter det oplyste ikke kredsnes erfaring, at unge under 18 år nægter at samtykke i anbringelse i sikret institution, jf. retsplejelovens § 765, stk. 1.

Jeg kan på den baggrund ikke på nuværende tidspunkt pege på yderligere konkrete initiativer med henblik på at sikre, at varetægtsfængslede unge som udgangspunkt og hurtigst muligt anbringes i en sikret institution.

Anklagemyndigheden vil fortsat være meget opmærksom på spørgsmålet om varetægtsfængsling af unge under 18 år, og Rigsadvokaten vil løbende følge udviklingen på området, herunder ved drøftelser i anklagemyndighedens fagudvalg om personfarlig kriminalitet, med henblik på at vurdere, om der måtte opstå grundlag for at iværksætte nye initiativer.

Det kan i den forbindelse oplyses, at Rigsadvokaten i 2012 gennemfører et leanprojekt, der fokuserer på at nedbringe varetægtsfængslingers længde.

4.2. For så vidt angår anbringelse af anholdte personer under 18 år i arresthuse eller fængsler fremgår det af politikredsens tilkendegivelser, at der som hovedregel alene sker anbringelse i arresthus eller fængsel natten over i tilfælde, hvor det henset til karakteren og grovheden af den påsigtede kriminalitet er vurderingen, at den pågældende skal fremstilles i grundlovsforhør den følgende dag.

Herudover sker der i visse tilfælde anbringelse af 15-17-årige anholdte i arresthus eller fængsel, hvis det er vurderingen, at afgørende hensyn til efterforskningen, f.eks. anholdelse og afhøring af eventuelle medgerningsmænd på fri fod, nødvendiggør det.

RIGSADVOKATEN

SIDE 6

Endelig sker der i visse tilfælde anbringelse i arresthus eller fængsel af 15-17-årige, der har været eftersøgt af politiet, og som pågribes om aftenen eller natten, og hvor sagsbehandling af den pågældende sag først kan ske næste dag.

Efter min opfattelse bør antallet af unge anholdte, der anbringes natten over i arresthus eller fængsel, begrænses mest muligt. Jeg vil derfor i Rigsadvokatmeddelelse nr. 4/2007 præcisere, at anbringelse af 15-17-årige anholdte natten over i arresthus eller fængsel som altovervejende hovedregel alene bør ske i tilfælde, hvor det er vurderingen, at den pågældende skal fremstilles i grundlovsforhør den følgende dag. Jeg vil endvidere præcisere, at der herudover kun undtagelsesvis bør ske anbringelse af 15-17-årige anholdte i arresthus eller fængsel, og da kun, når afgørende hensyn til efterforskningen nødvendiggør en sådan anbringelse, f.eks. når der i sager om alvorlig kriminalitet er gerningsmænd på fri fod.

For så vidt angår mulighederne for at anbringe også anholdte 15-17-årige i sikrede institutioner inden fremstilling i grundlovsforhør er det på det foreliggende grundlag min opfattelse, at det ikke vil være muligt at anbringe 15-17-årige anholdte i sikret institution.

Jeg skal i den forbindelse henvise til, at flere politikredse har tilkendegivet, at de sikrede institutioner ikke kan modtage de unge, førend retten har truffet afgørelse om varetægtsfængsling i surrogat, jf. § 29, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1093 af 21. september 2010 om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet. Herudover skal jeg henvise til, at det er politikredsens indtryk, at de sikrede institutioner ikke har tilstrækkelig bemanning til at kunne forestå modtagelse af 15-17-årige anholdte i aften- og nattetimerne.

Jeg skal endvidere henvise til, at flere politikredsene har tilkendegivet, at afstanden til de sikrede institutioner en række steder i landet ville medføre, at den unge i givet fald

ville skulle bruge uforholdsmæssig megen tid i bil til og fra den sikrede institution, idet den pågældende som udgangspunkt ville skulle fremstilles i grundlovsforhør dagen efter i politikredsen.

Herudover skal jeg bemærke, at det på baggrund af politikredsenes tilkendegivelser må anses for mere skånsomt for unge anholdte at blive anbragt i arresthus eller fængsel natten over frem for i et venterum eller detentionen i en politikreds. Jeg skal i den forbindelse henvise til Direktoratet for Kriminalforsorgens udtalelse om, at reglerne i bekendtgørelse nr. 239 af 13. marts 2012 om behandlingen af 15-17-årige, der anbringes i Kriminalforsorgens institutioner, i videst muligt omfang finder tilsvarende anvendelse for unge anholdte.

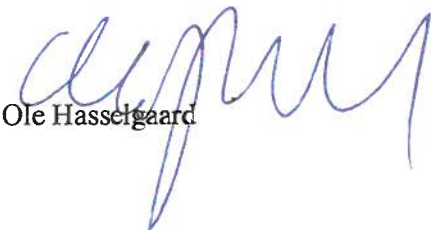
RIGSADVOKATEN

SIDE 7

Jeg kan afslutningsvis oplyse, at Rigsadvokatmeddelelse nr. 4/2007 snarest vil blive revideret i overensstemmelse med det, jeg har anført ovenfor. Herudover vil jeg følge området, herunder ved løbende drøftelser med politikredsene i anklagemyndighedens fagudvalg for personfarlig kriminalitet, med henblik på at der også fremover i politikredsene er det fornødne fokus på, at anbringelse af unge under 18 år i arresthuse og fængsler begrænses mest muligt.

Med venlig hilsen

Ole Hasselgaard

JUSTITIS MINISTERIET

Direktoratet for Kriminalforsorgen
Straffuldbyrdelseskontoret

**Rigsadvokaten
Frederiksholms Kanal
1220 København K**

København, den 18. juli 2012

Journalnr.: 12-49-0028
(Bedes anført ved henvendelse)
Reference HKH
Direkte telefon 72554608

Vedrørende håndteringen af unge anholdte og varetægtsfængslede i Kriminalforsorgens institutioner. Jeres j.nr. RA-2011-1412-0025.

Rigsadvokaten har i brev af 4. juli 2012 anmodet om en udtalelse om retningslinjerne og den praktiske fremgangsmåde, når unge anholdte eller varetægtsfængslede anbringes i Kriminalforsorgens institutioner.

Det kan indledningsvis oplyses, at det daglige belæg af unge under 18 år i fængsler og arresthuse i 2011 var 10,5. Heraf var 6,3 afsonere og omkring 4 arrestanter (anholdte og varetægtsfængslede).

I bekendtgørelse nr. 239 af 13. marts 2012 om behandlingen af 15-17 årige, der anbringes i Kriminalforsorgens institutioner, er der fastsat regler, som blandt andet skal sikre, at unge beskyttes mod uheldig påvirkning fra voksne.

Hvad angår behandlingen af unge lovovertrædere under 18 år, som ikke kan anbringes andre steder end i arresthus, skal de så vidt muligt anbringes i nærheden af det sted, hvor den pågældende har sin bopæl eller anden personlig tilknytning.

Unge varetægtsfængslede fra Københavnsområdet, placeres i et afsnit i Vestre fængsel, hvor de kan skærmes i forhold til de øvrige indsatte, og hvor de har mulighed for egen gårdtur og eget fællesskab. Der er i dagtimerne er tilknyttet en pædagogisk assistent og en særlig ungebetjent til afsnittet. Herudover er der tilknyttet særlig socialrådgiver og lærerbistand til afdelingen, og de unge har derudover adgang til en gymnastiksal og fælles opholdsrum.

Unge anholdte placeres indledningsvis i fængslets modtagelsesafsnit. Personalet har særligt fokus på de unge og sikrer hurtig overførsel til det skærmede afsnit, hvis der træffes afgørelse om varetægtsfængsling med anbringelse i arresthus.

Arrestanter fra provinsen placeres i øvrige arresthuse under hensyn til de særlige bestemmelser i ugebekendtgørelsen, der skal beskytte de unge mod uheldig påvirkning fra voksne.

Ved placeringen af unge varetægtsarrestanter skal der efter bekendtgørelsen tages hensyn til institutionens aktuelle belægssammensætning og mulighederne for at iværksætte særlige behandlingsprogrammer. Den unge skal placeres på en afdeling, hvor hensynet til at beskytte den unge mod uheldig påvirkning fra medindsatte bedst tilgodeses, og den unge må ikke uden godkendelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen dele opholdsrum med indsatte over 17 år. Personalet skal løbende overveje, om der er indsatte, som den unge kan have fællesskab med,

og hvis dette ikke er muligt i den pågældende institution, skal det overvejes at overføre den unge til en institution, hvor dette kan lade sig gøre.

Det gælder generelt, at hvis en institution modtager en ung varetægtsarrestant eller domfældt, skal man snarest muligt søge at etablere et særligt behandlingsprogram for den pågældende for eksempel i form af undervisnings- eller aktiveringstilbud.

Reglerne i "unge-bekendtgørelsen" finder, i videst muligt omfang, tilsvarende anvendelse for unge anholdte.

Det skal dog bemærkes, at unge anholdte som oftest opholder sig ganske kort tid i arresthuse-
ne herunder Københavns Fængsler og tit ankommer om aftenen eller natten og løslades/overføres næste dag, hvorfor den konkrete sagsbehandling som regel vedrører modtagelse og eventuelt akutte problemstillinger.

Med hensyn til mulighed for kontakt til personalet kan oplyses, at unge anholdte umiddelbart ved anbringelsen har kontakt til institutionens personale, ligesom de kan tilkalde personale, hvis der er behov herfor.

Unge varetægtsfængslede har udover den daglige kontakt til fængselsbetjentene mulighed for samtaler med socialrådgiver og helsepersonale.

Afslutningsvis kan oplyses, at Kriminalforsorgen ved satspuljeaftalen for 2010-2013 fik satspuljemidler til at styrke indsatsen mod ungdomskriminalitet, herunder screening af unge 14-17 årige for eventuelle psykiatriske problemer.

Direktoratet har udarbejdet en screeningsmodel, som trådte i kraft i februar 2012, og som skal anvendes i fængsler, arresthuse og pensioner.

Med venlig hilsen

Hannah Hagerup